

Pekka Haapakoski

”Sista striden det är”... – Balansräkning över taistoismen

Artikeln om ”taistoismen”¹ (= den finska brezjnevismen) skrevs vintern 1976-77 och publicerades i den finskspråkiga tidskriften *Neuvostovalta* (Sovjetmakt) nr 1/1977, som gavs ut av den finska sympatisörsorganisationen för Fjärde internationalen. Noterna är skrivna av PH 2017.

För fler artiklar om den finska arbetarrörelsen, se lästipsen efter artikeln.

En dominerande utvecklingstrend i den internationella kommunistiska rörelsen under de senaste 10 åren har varit stalinismens växande kris, splittring och isolering. Det stalinistiska ”fenomenet” representerade den första arbetarstatens byråkratiska degenerering och den internationella kommunistiska rörelsens reducering till den härskande sovjetbyråkratins diplomatiska verktyg. I dag har det ingen framtid!

Stalinismens kris, som började redan på 50-talet, har sedan dess accelererats i och med att ”den existerande socialismens” verkliga ansikte blivit allt synligare för arbetarklasserna i västvärlden. Tjeckoslovakienockupationen, det brutala förtrycket mot ”dissidenterna”, den blodiga repressionen mot upproriska arbetare (i Ungern och Polen) och även ”realsocialismens” växande ekonomiska stagnation har fungerat som effektiva ögonöppnare. Stalinismens gradvisa upplösningsprocess har förstås fått många olika politiska och ideologiska former. Å ena sidan har den sen 60-talet skapat växande revolutionära antistalinistiska strömningar i de flesta västländerna. Å andra sidan har många stora västeuropeiska kommunistpartier slitit sig loss från sovjetbyråkratins grepp och glidit in i ett slags nationell reformism – kallad för ”Eurokommunism”. I Väst-Europa finns i dag kvar bara *ett* betydande kommunistiskt parti som står för den traditionella stalinismen – Portugals kommunistiska parti. Annars finns det bara helt obetydliga partier (i Väst-Tyskland, Danmark och Luxemburg) och sekter som lämnat sina ”moderpartier” eller blivit utkastade från dessa (Spanien, Sverige och Grekland) – som fortfarande svär trogenhet för den sovjetiska byråkratin.

Finland som stalinismens utomhusmuseum

Finland fungerar i dag som en unik typ av politiskt ”utomhusmuseum”, där det kommunistiska partiet som helhet ligger fortfarande ganska nära den nystalinistiska brezjnevismen och där dessutom en partifraktion som representerar den mest groteska formen av densamma har exceptionellt stort inflytande och masstöd. Denna fraktion – känd som den taistoitiska rörelsen – har under de senaste 10 åren utvecklats till en betydande subkultur inom den finska arbetarrörelsen och börjat allt mer likna en religiös väckelserörelse. Den startades av SKP:s gamla stalinistiska ledning, som förlorade makten 1966 och blev snart ”ett parti i partiet”. 1968 lämnade den sin halvt underjordiska existens, började agera offentligt, startade en nationell tidning, började bygga parallellorganisationer i de partidistrikt där majoriteten hade

¹ Ordet ”taisto” betyder på svenska ”strid”. Den taistoitiska rörelsens främsta ledare hette Taisto Jalo Sinisalo. Eftersom ordet ”jalo” betyder ”ädel”, skulle Sinisalos två förnamn tillsammans betyda ”ädel strid”. Sinisalo föddes som son av en röd familj 1918 och hans båda förnamn är ingen tillfällighet. I själva verket fick många nyfödda gossebarn i röda familjer efter revolutionens nederlag 1918 förnamnet Taisto. Ett annat populärt pojknamn i röda familjer det året var Varma Kosto (säker hämnd). [Den svenska motsvarigheten till den finska taistoismen är den Moskvaorienterade falangen inom VpK som först fylkades kring först dagstidningen *Norrskensflamman* (med gamle SKP-ordföranden Hilding Hagberg som mest kända namn) och som 1977 bröt sig ut och bildade APK som 1995 bytte partibeteckning till SKP, som fortfarande finns kvar. AKP/SKP förblev dock hela tiden en mycket marginell riktning i motsats till den finska motsvarigheten. *Red*]

makten och lyckades (med ”broderlig hjälp” från SUKP) tvinga till sig en betydande minoritetsrepresentation i SKP:s centralkommitté. Med denna ”dubbelstrategi” (självständigt agerande utåt, kombinerat med hårda påtryckningar inom partiet) lyckades taistoiterna i många frågor klavbinda majoritetens händer och dra den närmare sig, även om den påtvingade ”enighetens” fasad gång på gång fick nya sprickor. Att taistoiterna just 1968 förvandlades från underjordisk partifraktion till partiliknande rörelse, berodde på att SKP:s majoritet i augusti – i försiktiga ordalag – fördömde den sovjetiska Tjeckoslovakien-ockupationen och därefter kunde taistoiterna räkna med kraftigt stöd från det stora ”broderpartiet”. Dessutom hade partimajoriteten genom sitt stöd till den statliga inkomstpolicen i folkfrontregeringen misskrediterat sig i de stridbara arbetarnas ögon och taistoiterna såg stora möjligheter att få masstöd genom att hårt fördöma detta.

Dessa förhoppningar förblev inte grundlösa. Den taistoitiska rörelsen fick stora framgångar utanför partiets ramar när den under folkfrontregeringarna 1966-71 profilerade sig som en opposition som stod principiellt fast vid ”klasståndpunkten” och på sitt eget primitiva sätt försvarade arbetarnas vilda strejker för sina ekonomiska intressen, när ingen annan gjorde det. Detta gav valuta, ty taistoiterna kunde erövra flera viktiga förtroendeposter på stora arbetsplatser och även ta över några distrikt i SKP:s ungdomsrörelse.

Sitt största massinflytande har taistoiterna dock vunnit bland de studenter, skolelever och intellektuella som radikaliserats i slutet av 60-talet. I brist på en egen marxistisk tradition gled dessa grupper snart in i taistoismens famn. När alla andra organisationer inom arbetarrörelsen satte i folkfrontregeringen och sysselsatte sig med ”stabiliseringen av ekonomin”, såg de taistoismen som det enda organisatoriskt trovärdiga alternativet. Taistoiternas ”proletära” och ”klassmedvetna” språk attraherade också oemotståndligt studentradikaler och intellektuella som ville fly från sin egen småborgerlig klassbakgrund. I början av 70-talet blev taistoismen en klart hegemonisk kraft bland dessa grupper – och lyckades så småningom krama ihjäl den potentiellt revolutionära energin, aktivismen och förmågan till kritiskt tänkande som de ärvt från 60-talet. Slutresultatet av denna utveckling är den nuvarande vägen av cynicism, opolitisering och även glidning till höger som växer bland ungdomen – samtidigt som de kvarvarande taistoiterna inkapslat sig in i en steril sektvärld. Därför är det mycket viktigt att grundligt analysera vad den taistoitiska rörelsens teori och praktik verkligen betyder och konkretisera vart deras stalinism leder dem.

Taistoismen och ”realsocialismen”

Ett viktigt kriterium vid bedömningen av en politisk strömning är frågan vilket slags samhälle den har som ideal och målsättning. I taistoismens fall är detta en synnerligen lätt uppgift, ty den gör allt i sin makt för att bevisa sin hundra procentiga solidaritet med den i Sovjetunionen och övriga Östeuropa rådande ”realsocialismen” och bekämpar med näbbar och klor varje försök att skapa några från den avvikande ”modeller”. Utan att överdriva kan man lugnt säga att den ”socialismen” som taistoiterna vill bygga i Finland i alla avseenden skulle likna det nuvarande systemet i Sovjetunionen. Eftersom denna fråga verkar vara ytterst central även för taistoiterna själva, finns det all anledning att titta närmare på denna ”socialism”.

Enligt Marx, Engels, Lenin, Trotskij, Bucharin och andra klassiker betydde ordet ”socialism” (det lägre stadiet av kommunism) ett samhälle där produktionskrafterna var högt utvecklade, men där det fortfarande fanns viss arbetsdelning och distributionen ännu inte kunde ske ”efter behov”. Klasser och klasskillnader hade huvudsakligen dött ut, som också staten, eftersom produktionskrafterna hade nått så hög nivå att behovet av yttre tvång hade försvunnit.

Vägen till det socialistiska samhället var enligt klassikerna en övergångsperiod, med ”proletariatets diktatur” som statsform. Marx i sin analys om Pariskommunen och Lenin i

boken "Staten och revolutionen" definierade grunddragen i proletarietets diktatur. Enligt dem skulle den proletära staten vara en "halvstat", som från första dagen skulle börja "dö ut". Eftersom denna diktatur skulle representera befolkningsmajoriteten, behövde den ingen förtryckarapparat, utan skulle klara sig med allmän beväpning och en milis som massorna själva skulle kontrollera. Den skulle inte heller behöva en tjänstemannakast och permanent byråkrati, utan skulle låta massorna själva regera genom cirkulation av uppgifterna och därmed skapa förutsättningar för statens gradvisa död. Alla tjänstemän skulle väljas demokratiskt och vara avsättbara vid behov. Ingen skulle få högre lön än de vanliga arbetarna. Demokratiskt valda arbetarråd skulle bli kärnan i statsapparaten och massorna skulle få "hundra gånger mer rättigheter" än i de bästa borgerliga republikerna. Detta förutsatte självklart att man respekterade friheten att yttra sig, ordna möten, bilda organisationer, strejka och ordna demonstrationer. Med hjälp av detta system och internationell revolution hoppades bolsjevikerna att kunna bygga socialismen i relativt kort tid – högst inom några årtionden. I detta sammanhang skulle det bli alltför komplicerad och omfattande uppgift att förklara varför denna vision inte materialiserades. Viktigare är att granska hur "realsocialismen" i 70-talets Sovjetunionen och Östeuropa motsvarar (eller inte motsvarar) de marxistiska klassikernas beskrivning av socialismen – eller ens den proletära diktaturen.

I "realsocialismen" syns inga tecken på försvinnande av klasserna. Även om de gamla samhällsklasserna från den förrevolutionära tiden har försvunnit, finns det kvar stora skillnader mellan levnadsförhållanden av t.ex. arbetare och bönder, som existerar fortfarande som separata klasser. Ännu viktigare är att de högre skikten av partiet, administrationsapparaten, produktionscheferna, militärhierarkin och "säkerhetsapparaten" har höjt sig över det övriga samhället och utvecklats till ett permanent, kraftigt privilegierat "kast" – men ännu inte till en ny klass. Det gemensamma draget hos detta – annars heterogena – skikt är att det inte står under demokratisk kontroll nedifrån, utan fyller själv på luckorna i sina led genom handplockning uppifrån eller skenval med bara en kandidat. Denna byråkratiska elit åtnjuter stora materiella privilegier, med ofta 30-40 gånger högre lön än vanliga arbetare. Därtill kommer lyxiga representationsbilar och villor, utlandsresor och exklusiv rätt att handla i "specialbutiker". Den sovjetiska byråkratin har redan existerat flera årtionden och ingenting tyder på att den skulle vara på väg att "dö ut". Tvärtom har den vuxit allt mäktigare och visat klara tendenser att bli ärftlig. Dess politiska-, ekonomiska – och våldsmonopol har skapat förutsättningar för en potentiell ny klass som parasiterar på övriga befolkningen och har på många sätt större makt än någon borgarklass i den kapitalistiska världen.

Statsapparaten i Sovjetunionen och dess satelliter har inte dött ut och visar inga tecken på att vara på väg att göra det. Dess enorma och växande tyngd vilar på samhället som helhet och den har större makt än någon stat i den kapitalistiska världen. Dess kärna är byråkratin, som fungerar exceptionellt stelt och ineffektivt och slukar mer papper än någon annanstans. Dess karaktär är ytterst totalitär och repressiv – och denna repression riktas inte mot någon utsugande klass utan mot folkmajoriteten. Efter nästan 60 år av "realsocialism" saknar sovjetmedborgarna de flesta friheterna och rättigheterna som arbetarna i demokratiska kapitalistiska länder anser vara självklara (yttrandefriheten, demonstrationsfriheten, strejkrätten o.s.v.). De kan inte heller byta arbetsplats, resa vart de vill (ens inom landets gränser), träffa medborgare i andra länder eller studera landets historia från originalkällor. Den hemliga polisen har ytterst stor makt i samhället. Den är visserligen inte längre "en stat i staten" som under Stalins tid, men sträcker sin kontroll över varje medborgares liv. Dess metoder är i dag betydligt mer raffinade än Stalin-tidens slavläger – till exempel inlåsning av "besvärliga" dissidenter i sinnesjukhus eller deportering utomlands. En betydande roll i statsapparatsens expansion de senaste årtiondena spelar den sovjetiska militärapparats accelererande tillväxt – och den är inte någon beväpnad folkmilis utan en byråkratisk hierarki som inte bara sysslar med "fosterlandsförsvar", utan i lika hög grad med bevakning av det egna landets medborgare och av

”broderländerna”. Sovjetunionen påstår sig vara på väg mot kommunism, men dess statsapparat visar inga tecken på att dö, även om den borde ha gjort det redan ”vid socialismens uppbygge” och varit bara ”en halvstat” från de första dagarna av ”proletariatets diktatur”.

En av grundförutsättningarna för socialismen är en så hög nivå av produktionskrafterna att man kan tillfredsställa befolkningens alla nödvändiga konsumtionsbehov och göra slut på ”knapphetens lag”. Sovjetekonomin kan efter 60 år visserligen producera tillräckliga mängder av avancerade vapen för militärens behov och skicka satelliter i rymden, men den kan inte tillfredsställa befolkningens efterfrågan för baslivsmedel utan omfattande import av säd eller erbjuda tillräckliga mängder kvalitativt acceptabla bostäder. Den kan fortfarande inte på något sätt konkurrera med västländer i produktionen av fullgoda konsumtionsvaror. Befolkningen kan på inget sätt utöva något demokratiskt inflytande över den ekonomiska planeringen eller påverka besluten om produktionens innehåll och inriktning. På sistone har man försökt lösa den byråkratiska planeringens problem med omfattande teknologi-import från väst. Detta har dock bara ökat Sovjetunionens skuldbörda och beroende av den kapitalistiska världens konjunkturvågor. ”Marknadssocialismen” har också snedvridit produktionen till förmån för ”lyxkonsumtion” (privatbilar, modeartiklar). Sovjetekonomin (för att inte tala om Polens ekonomi) är ett exempel på inneboende ineffektivitet i en odemokratisk, byråkratisk planering.

Det nationella förtrycket i Sovjetunionen har inte upphört efter Stalins tid, utan hela folk (Krimtatarerna, Volgatyskarna o.s.v.) lever fortfarande på sina deportationsområden och t.ex. balterna och ukrainarna har fråntagits många av sina rättigheter. Och arbetarna saknar inte bara allt inflytande över staten, utan också över sina arbetsplatser. I produktionen finns inga spår av arbetarsjälvstyre eller arbetarkontroll, utan principen av chefernas ensamrätt att bestämma råder överallt i arbetslivet. Under de senaste åren har man igen ökat ackordarbetet och därmed löneskillnaderna kraftigt, vilket ytterligare minskar den redan ”atomiserade” arbetarklassens inre solidaritet. En klar indikation på den växande alienationen är den omfattande alkoholiseringsen och huliganismen bland arbetarklassen. Sex årtionden efter oktoberrevolutionen och ett kvarts sekel efter Stalins död erbjuder ”realsocialismen” en bild om vardagslivet i Sovjetunionen som – med all anledning – får de flesta arbetarna i västvärlden att med avsky vända ryggen till en sådan ”modell”. Och detta i en tid då socialismen är mer aktuell än någonsin!

Detta är det alternativ som den taistoitiska rörelsen erbjuder som framtidsvision för den finska arbetarklassen. Visserligen talar den själv aldrig om de mörkare sidorna av sin förebild, utan lyfter fram de positiva dragen i sovjetsystemet (kollektiv produktion, ekonomisk planering, gratis utbildning). Alla fakta som stör den ljusa bilden antingen fördöms som ”antisovjetism” eller bortförklaras som ”små förbigående brister” eller som ”kvarlevor från personkultens tid” som är på väg att avskaffas. Taistoismens ledare är dock inga naiva duvungar, som några av deras basmedlemmar. De ljuger medvetet och försöker vilseleda arbetarklassen med sina amsagor till försvar för sovjetbyråkratin. Byråkratins makt och politiska monopol i Sovjetunionen skapades redan på 20-talet. Sen dess har den stabiliserats och byggts till en mur som stänger vägen för all utveckling mot socialismen. Denna mur kan avskaffas bara genom att krossa den. Alla andra ”brister” i sovjetsamhället hänger ihop med denna grundfaktor och de kommer inte att ”dö ut” innan själva byråkratin har röjts undan.

Taistoiternas försök att lura den finska arbetarklassen till ”realsocialism” genom att tuga om dess verklighet eller att måla den i rosenröd färg är dömd att misslyckas. Det skadar arbetarklassens kamp och strävan efter socialism allvarligt men kan inte stoppa utvecklingen. Trots sin ”finlandisering” och politiska isolering är Finland inte ett så stängt land att all information om den övriga världens och Sovjetunionens utveckling skulle stanna utanför dess gränser. Att den taistoitiska pressen sprider medvetet desinformation och att Sovjetunionens förhållanden inte motsvarar arbetarnas uppfattningar om socialistisk demokrati och arbetarmakt kan slå

som en bumerang mot kampen för socialismen. Bara ett öppet avståndstagande från den sovjetiska nidd bilden av socialismen och klart ställningstagande för socialistisk demokrati i Lenins och Trotskijs anda kan vinna en majoritet av arbetarklassen i Finland för socialismen.

Taistoiternas internationalism

Den taistoitiska rörelsen älskar att vid varje tillfälle betona sin ”proletära internationalism”. Internationalismen är också en viktig del av marxismen och det är varje kommunistis plikt att tillämpa den i praktiken, men det innehåll som taistoiterna ger begreppet står i oförsonlig motsättning till all verklig internationalism. För Marx och Lenin betydde den proletära internationalismen att arbetarna i varje land på alla sätt borde stöda arbetarnas kamp mot sina förtryckare i andra länder och att hela den internationella arbetarklassens intressen skulle stå över ett enskilt lands intressen.

Den proletära internationalismen utesluter också all nationalistisk ideologi bland kommunister, men gör skillnad mellan nationalismen i förtryckarländer och förtryckta länder. I imperialistiska länder bör man stöda förtryckta nationers befrielsekamp trots befrielse-rörelsernas nationalistiska ideologi. För bolsjevikerna under Lenins tid var den ryska revolutionen ingalunda något självändamål, utan bara ett trappsteg mot världsrevolutionen och de var beredda att använda alla sina resurser till att tjäna detta syfte. Detta betydde också i praktiken att om sovjetstatens diplomatiska avtal eller kommersiella intressen hamnade i konflikt med arbetarnas kampintressen i andra länder, kom de senare alltid före de förra. De kommunistiska partierna i länder som hade relationer med Sovjetunionen fortsatte kampen mot ”sina” regeringar oavsett dessa relationer och var helt främmande för tanken att börja kalla dessa för ”progressiva”. Även om SUKP från början spelade en central roll i Komintern, var den under sina första år ”världsrevolutionens stab” som bestod av jämlika partier. Besluten fattades på grundval av gemensamma intressen – i stället för ett lands eller ett partis särintressen – och rent taktiska frågor för enskilda partier löstes av dem själva. I praktiken betydde detta att Sovjetunionens och SUKP:s enda särskilda roll var att använda sitt ”röda basområde” till att stöda revolutionära strider i andra länder. Och även om en av de övriga kommunistiska partiernas plikter var att försvara detta ”röda basområde”, förblev deras huvuduppgift att leda socialistiska revolutioner i sina egna länder.

Den stalinistiska teorin om ”socialism i ett land” vände denna politik upp och ner. Enligt den blev de sovjetiska arbetarnas huvuduppgift att ”bygga socialism” inom det egna landets gränser oavsett kampen i övriga världen, och inte längre att stöda revolutioner ”utomlands”. I takt med att det staliniserade SUKP fick full kontroll över Komintern, tvingade det också de andra ländernas partier att som sin huvuduppgift tjäna detta ”socialistiska uppbygge i ett land”. Den sovjetiska byråkratin trodde inte längre på möjligheten av världsrevolutionens seger och reducerade därför de kommunistiska partierna till Sovjetunionens ”gränsvakter”, som slaviskt följde sovjetdiplomatins alla vändningar och alltid var redo att lovprisa de regeringar och andra borgerliga krafter som stod för ”sovjetvänlig” politik. En logisk konsekvens av denna politik var det oceremoniella skrotandet av Komintern 1943, när den inte passade ihop med den sovjetiska allianspolitikens behov under kriget.

Den nuvarande sovjetledningens politik är i princip samma, men dess grepp på ”den internationella kommunistiska rörelsen” är i dag mycket svagare. Därför behöver den mer än någonsin sådana hundraprocentigt lojala lakejer som den taistoitiska rörelsen i Finland, vars ”internationalism” har bara ett kriterium – den sovjetiska byråkratins intressen. Taistoiternas ”teoretiska” motivering för sin version av ”proletär internationalism” är att ”det socialistiska lägret är i dag den avgörande revolutionära kraften i världen” och därför är det arbetarnas huvuduppgift att stöda det. Detta påstående innehåller dock fler lögner än ord. För det första är inte ”det socialistiska lägret” längre en enhetlig helhet. Det består av stort antal olika

arbetarstater, som har haft skarpa motsättningar med varandra – så skarpa att de i vissa fall lett till väpnade sammanstötningar. Taistoiternas (och deras föregångares) ställningstaganden till dessa konflikter (den sovjetiska bannlysningen av Jugoslavien 1948, händelserna i Ungern 1956, Tjeckoslovakienockupationen 1968 och den sovjetisk-kinesiska konflikten) bevisar att objektet för deras solidaritet inte är ”det socialistiska lägret” i största allmänhet, utan intressena för *ett* ”socialistiskt” land och dess härskande skikt. Och de är också beredda att med alla medel stöda och upprätthålla sovjetbyråkratins ”ledande roll” inom detta ”läger” – med andra ord dess rätt att politiskt kontrollera och bevaka andra ”socialistiska länder” och vid behov ”återställa ordningen” med militära maktmedel. Det mest groteska uttrycket för taistoiternas ”proletära internationalism” har varit deras hängivna lovprisande av ”den broderliga hjälpen till Tjeckoslovakien” 1968 (även med hjälp av ”konstverk”) – trots att denna ”hjälp” gavs mot den tjeckoslovakiska regeringens, kommunistiska partiets och folkmajoritetens vilja. Samma slags ”internationalism” har också präglat den taistoitiska intelligentsians ovillkorliga stöd för sovjetbyråkratins klappjakt på ”dissidenter” – även om den ofta drabbat hårdast just vänsterkritiker. Dessa exempel på taistoismens politiska psykologi bevisar att det är minst sagt berättigat att använda ordet ”stalinism” om deras ideologi och politik. Eller hur skiljer sig de finska taistoiternas blinda applåderande för allt som sovjetbyråkratin gör från 30-talsstalinisternas jublande välsignelse av världshistoriens grävsta justitiemord – ”Moskvarättegångarna” 1936-38 och de blodiga massutrensningarna under samma period?

Det mest ironiska draget i taistoiternas ”internationalism” är att den egentligen är en variant av nationalism. Nationalismens vanliga objekt (det egna ”fosterlandet”) har bara flyttats till Sovjetunionen (eller kanske till Ryssland, ty sovjetbyråkratin återspeglar också den storryska nationalitetens herravälde över minoritetsnationaliteterna). Den taistoitiska (inter)nationalismens viktigaste grunddrag är följande: Total identifiering av den härskande sovjetbyråkratins intressen med den sovjetiska befolkningens och den internationella arbetarklassens intressen, oavsett om de har helt olika intressen i konkreta situationer, kritiklöst försvar av denna byråkrati även när den saboterar arbetarkampen i andra länder, upprätthåller med vapenmakt sin kontroll över ”broderländerna” eller använder våld mot nationella minoriteter, arbetare eller socialistiska oppositionella i det egna landet. Stalinisterna har under flera årtionden stött allt detta med argument att ”vi måste försvara arbetarnas fosterland”, men byråkratins eget agerande har länge sen gjort detta ”argument” till meningslös fras. Arbetare som i dag försvarar sovjetbyråkratins makt, försvarar inte socialism utan byråkratisk diktatur och reaktionär stormaktsnationalism i ett ”fosterland” som är fortfarande mycket fjärran från socialismen.

En annan flitigt använd taistoitisk fras hävdar att ”det socialistiska lägret i dag är den viktigaste revolutionära kraften i världen”. Enligt deras tolkning betyder den ungefär det att ”det socialistiska lägret” påverkar enbart med sin existens och sina ekonomiska framgångar på ett avgörande sätt klassförhållandena i den kapitalistiska världen och banar därmed väg för arbetarklassens till makten. Tanken är alltså inte att ”det socialistiska lägret” ger konkret hjälp åt revolutionära rörelser, utan att dess exempel tvingar kapitalisterna att öka arbetarnas demokratiska och sociala rättigheter, bevisar för arbetarna socialismens överlägsenhet i praktiken och motiverar dem att kämpa för socialismen. På detta sätt påverkar alltså socialismens existens i världen på ett avgörande sätt kapitalismens inre dynamik, som inte längre helt styrs av kapitalismens egna rörelselagar och klasskampens upp- och nedgångar, utan i ökande grad av en ”yttre faktor” (”det socialistiska lägret”). Ingenting kunde dock vara mer verklighetsfrämmande än denna ”teori”. För det första är ”det socialistiska lägrets” subjektiva inflytande över klasskampen i västvärlden i dag svagare och negativare än någonsin förr. Chrusjtjovs gamla dröm att Sovjetunionens ekonomiska överlägsenhet skulle gradvist vinna över västvärldens arbetare för socialismen har fallit ihop som ett korthus i takt

med att sovjetekonomin sen 60-talet sjunkit i en allt djupare kris. För det andra har ”sovjetdemokratin” mindre angenäma drag blivit allt mer kända för arbetarklasserna i väst, vilket har tvingat även många kommunistiska partier att ta avstånd från ”realsocialismen” i öst. Numera är dess subjektiva påverkan på arbetarnas medvetenhet i högsta grad negativ – en avskräckande faktor som bromsar ökningen av socialistisk medvetenhet. Och kapitalisterna i väst är inte sena i utnyttjandet av detta.

Dessutom är ”det socialistiska lägrets” objektiva påverkan på västkapitalismens inre mekanismer och klassförhållandena till 99% en myt. Den kapitalistiska utvecklingen bestäms fortfarande av dess egna inre lagar och av klasskampens dialektik. Det är svårt att tro att denna myt överhuvudtaget har skapats som en seriös teori – snarare som en politisk rationalisering. Dess huvudsyfte är att bevisa arbetarna att deras främsta uppgift inte är revolutionär klasskamp, utan förstärkning av den ”avgörande kraften” (”det socialistiska lägret”) för att den skulle allt mer förändra kapitalismens mekanik, tvinga den till nya ekonomiska och demokratiska reformer och till slut omvandla den till ”antimonopolistisk demokrati”. Med andra ord kan arbetarna lugnt sitta och vänta att ”det socialistiska lägrets” påverkan ”gör jobbet åt dem” om de bara hjälper till att förstärka det. I förhållande till arbetarklassen är denna teori djupt passiverande och avvärjar den inför kapitalismens verkliga utvecklingstendenser, som allt klarare leder mot ”starka stater” och tämjda, försvagade eller krossade arbetarorganisationer. Bara genom att lita på egna krafter och den revolutionära klasskampens metoder kan de europeiska arbetarklasserna vända utvecklingen.

Men ”det socialistiska lägrets konkreta hjälp åt den revolutionära arbetarrörelsen”? Har inte den i alla fall en stor betydelse? Sådan hjälp skulle verkligen vara internationalism i praktiken och kunde i vissa situationer bli en avgörande faktor. Den taistoitiska rörelsen ser Sovjetunionens internationella politik i detta avseende – och i alla andra avseenden – som ett felfritt mönster. Den krassa verkligheten ser dock annorlunda ut. Ingen segerrik revolution under de senaste årtiondena (utom ”revolutionerna” i Östeuropa med den röda armén som huvudaktör) har vunnit med stöd av sovjetisk hjälp. Sovjetunionen har antingen varit mot dem (Jugoslavien, Kina, Kambodja) eller ställt sig bakom kampen mycket sent, när segern redan var säker (Kuba, Vietnam). Överallt där Sovjetunionen inte har haft möjlighet att kontrollera revolutionära rörelser (Sri Lanka, Indonesien, Latinamerika, Spanien) har den kallt och beräknat förrått dem. Den har inte ens tvekat att lämna sovjetvänliga kommunistiska partier i sticket där dess förbindelser med borgerliga regeringar har varit ”värdefullare” (Indien, Libanon, Argentina). Den sovjetiska ”internationalismen” är kallblodig stormaktspolitik för ekonomiska och politiska fördelar, diplomatiska avtal och nya allierade. I takt med att Sovjetunionen blivit allt mer beroende av västvärlden, har dessa allierade allt oftare valts direkt bland de härskande klasserna och inte längre bland obetydliga – och i vissa fall obekvämt kritiska – kommunistiska partier.

Det stora fredspajaseriet

Eftersom diskussioner om Sovjetunionens ”proletära internationalism” ofta kan bli besvärliga för taistoiterna, pratar de hellre om ”Sovjetunionens fredspolitik” och ETYK². De beskrivs som ”arbetarrörelsens stora framgångar” och ”avgörande steg mot världsfred”. Verkligheten ser dock helt annorlunda ut. Man sprider synnerligen naiva illusioner när man påstår att världsfreden kan tryggas om imperialisterna får att skriva på meningslösa pappersavtal, som ETYK-dokumentet eller SALT-avtalet³. Dessa avtal leder inte till några steg att minska de strategiska vapenarsenalerna, utan definierar bara ramarna inom vilka den ständigt accele-

² ETYK var den europeiska säkerhetskonferensen, som hade sitt första möte i Helsingfors 1975.

³ SALT-avtalet (avtal om begränsning av strategiska vapen) var en rad separata avtal i första hand mellan USA och Sovjetunionen på 70-talet. Förhandlingarna om det första avtalet påbörjades hösten 1969 i Finland.

rerande kärnvapenkapprustningen kan fortsätta. Till exempel den starkaste imperialistiska staten – USA – har redan en kärnvapenarsenal som räcker flera gånger om till att förstöra hela jorden. Den enda makten som kan avvärja USA-imperialismen är dess egen arbetarklass. Kapprustningen orsakas inte av några krigiska politiker, som kan ”talas till rätta” eller ersättas av ”fredsölskande” politiker, utan av imperialismens inre karaktär och världsomfattande intressen. Detta betyder förvisso inte att imperialismen i dag medvetet strävar efter kärnvapenkrig, men om dess liv fortsätter ännu länge, kommer även för hela dess karaktär nödvändiga mindre krig (”lokala krig”, ”begränsade krig” och kontrarevolutionära krig) att fortsätta och leda till slut till så oberäkneliga och farliga situationer att risken för kärnvapenkrig växer i geometrisk sekvens. Därför lurar sovjetbyråkratins internationella megafoner – som taistoiterna och ”Fredsförsvarearna”⁴ den internationella arbetarklassen och försvagar den enda kraft som i längden kan hindra kärnvapenkriget. Genom att sprida illusioner om att avtal med imperialisterna kan lösa problemen och trygga säkerheten hjälper dessa sovjetbyråkratins PR-män inte till att avvärja imperialisterna, utan till att avvärja arbetarklasserna.

De verkliga bakgrundsmotiven för Sovjetunionens ”fredspolitik” är dess ekonomiska svaghet jämfört med USA och därmed dess oförmåga att upprätthålla jämn takt med den i kapprustningen. Denna svaghet förklarar också sovjetpolitikens defensiva karaktär och dess vilja att acceptera den internationella status quo. Inom dess ramar är sovjetledningen beredd att även klarare än förut avstå från sitt formella stöd till arbetarrörelserna i den kapitalistiska världen. I ett avseende kräver den dock bestämt motprestation av imperialismen. Sovjetunionens ”säkerhetszon” (d.v.s. dess maktsfär) måste lämnas i dess fortsatta kontroll och ”upprätthållande av ordningen” där måste förbli dess exklusiva rätt. Redan Tjeckoslovakien-ockupationen var en klar indikation på detta, men speciellt de senaste månaderna har sovjetbyråkratien markerat glasklart, att den – trots ”avspänningspolitiken” – är fast besluten att ovillkorligen behålla kontrollen över Östeuropa och med alla medel kväsa demokrati-rörelserna där.

Finlands plats i denna helhetsbild är ganska intressant. Den tillhör inte ”det socialistiska lägret”, men onekligen den sovjetiska ”säkerhetszonen” och Sovjetunionen har stort politiskt inflytande där. Det är det enda kapitalistiska landet i världen där taistoiternas ”teori” om ”det socialistiska lägrets växande påverkan på kapitalismens sätt att fungera” i viss mån stämmer – dock inte i den ekonomiska utan i den politiska sfären. Sovjetbyråkratins grundstrategi i förhållande till Finland har under hela efterkrigstiden bestått av följande huvuddelar:

- att med alla medel förstärka de sovjetvänliga delarna av den finska borgerligheten
- att försöka stabilisera makten i Finland i händerna på monarkliknande presidenter (Paasikivi, Kekkonen), med exceptionellt starka maktbefogenheter – speciellt i utrikespolitiken
- att ”neutralisera” eller isolera de sovjetfientliga delarna av borgerligheten (och på 50-talet SDP)
- att skapa allt närmare politiska och diplomatiska förhållanden och gradvist styra dem mot de facto alliansförhållande.

Denna politik – känd i väst som ”finlandisering” – har efter de djupa kriserna 1958 och 1961 rullat på i jämn takt mot allt närmare politisk integration, men processen har från sovjetbyråkratins synvinkel en avgörande svaghet. Två länder med kvalitativt olika samhällssystem kan inte fortsätta i all oändlighet att glida mot allt närmare allians och integration, utan att i

⁴ Fredsförsvarearna var den finska organisationen inom den sovjetstödda internationella rörelsen mot kärnvapenkrig. I Finland (och annanstans) hade den formellt en mycket bred karaktär, men kontrollerades av taistoiterna och dessförrinnan av SKP. Fredsförsvarearna samarbetade inte särskilt mycket med andra organisationer inom fredsörelsen.

någon punkt möta en kris, som på dagordningen ställer frågan, vad som skall anpassas till vad, ekonomiskt och politiskt? Privatkapitalistisk ekonomi till statlig planekonomi – eller tvärtom? Flerpartidemokrati till enpartistat – eller tvärtom? I Östeuropa efter kriget löstes motsättningen ”elegant” med hjälp av röda arméns närvaro, men i Finland finns ingen röd armé innanför gränserna och ingenting tyder på att det skulle komma att användas som ”problemlösare” i framtiden. Sovjetbyråkratin har under hela efterkrigstiden aldrig visat några tecken på att *vilja* ”hjälpa till” med att avskaffa kapitalismen i Finland (även om många taistoiter säkert har våta drömmar om det). Den vill ha stabil, nära och vinstgivande allians med den finska borgerligheten men inte ta det avgörande steget till att ”krama ihjäl” den gyllene gåsen och slå sönder detta skyltfönster för ”den fredliga samexistensen” som den själv varit med att sätta upp – ty detta skulle med all säkerhet få fatala konsekvenser för ”avspänningspolitiken”.

Men även målsättningen att skapa en stabil och nära politisk allians med den finska borgerligheten under bibehållen kapitalism möter stora problem. Det politiska systemet i Finland – även under Kekkonens ”presidentbonapartism” – är inte tillräckligt stabilt för att i fortsättningen garantera en störningsfri ökning av det sovjetiska inflytandet – och efter Kekkonen kan en ny kris uppstå. Sovjetbyråkratin kan aldrig hundra procentigt lita på den finska borgerligheten (och vice versa) och därför behöver den även starka men absolut trogna vänner i landet. Den taistoitiska rörelsen fyller utmärkt detta behov

SKP:s huvudroll under efterkrigstiden har varit att agera som påtryckargrupp för prosovjetiska lösningar i alla frågor. Det har alltid stött Kekkonen och hans anhängare inom borgerligheten, lovprisat hängivet YYA-avtalet⁵, krävt utökning av östhandeln och avslöjat ”antisovjetiska” attityder och uttalanden bland politiker och journalister i alla möjliga (och några omöjliga) sammanhang. Att partimajoriteten i augusti 1968 – i milda ordalag – fördömde Tjeckoslovakienockupationen, visade dock att den inte längre i alla sammanhang var ett pålitligt verktyg för sovjetintressen i Finland. Då övertog den taistoitiska rörelsen denna roll och har sedan dess skött uppgiften utan anmärkningar. Den har konsekvent talat för att den finska utrikeshandeln skulle flyttas från väst till öst, krävt att all litteratur som innehåller kritik mot Sovjetunionen skall förbjudas som ”antisovjetisk propaganda” och hävdad att YYA-avtalet inte förutsätter ”neutralitet” utan nära militär allianspolitik med Sovjetunionen. Även det sist nämnda ställningstagandet grundar sig utan tvekan på sovjetbyråkratins vilja att trycka på den finska borgerligheten för att dra den till allt närmare politisk integration med sin stora granne. Den taistoitiska rörelsens möjligheter att uppnå verkliga resultat av denna kampanj är dock små, ty hela borgerligheten – inklusive Kekkonen – har de senaste åren arbetat hårt för att isolera den, och SKP-majoriteten, SDP och SAK:s ledning⁶ har spelat med. Taistoiternas roll i den närmaste framtiden kan bli att i sin ensamhet fortsätta predika sin version av ”proletär internationalism” och vänta ”på bättre tider”. Om sådana bättre tider – mot all förväntan – skulle komma i samband av någon oförutsedd krissituation, skulle taistoiterna utan tvekan vara beredda ”att ta sitt ansvar” på samma sätt som O.V. Kuusinen 1939⁷. För dem skulle det säkert vara ”avgörande bevis om de socialistiska krafternas

⁵ YYA-avtalet syftar på avtalet om ”Vänskap, samarbete och ömsesidig hjälp” mellan Finland och Sovjetunionen, som förhandlades fram våren 1948 – under mycket spända förhållanden i Finland. Senare förlängde man avtalet flera gånger och den var fortfarande i kraft 1991 när Sovjetunionen föll.

⁶ SAK är Finlands fackliga centralorganisation (LO). I sin nuvarande form grundades den 1969 – efter en lång period av facklig splittring.

⁷ O. V. Kuusinen var hösten 1939 den främsta ledaren i SKP. (Alla andra gamla ledare hade försvunnit i de stora utrensningarna.) När Stalin fick klart för sig att han skulle få genom sina territoriella krav bara med krig mot Finland, beslutade han att sätta upp en ”finsk” marionettregering i den lilla gränsbyn Terijoki – med Kuusinen som statsminister – och erkänna därefter bara den. Den finska regeringen i Helsingfors ignorerades helt och tanken var att den röda armén skulle slutligt eliminera den. Kriget gick dock inte enligt beräkningarna. Sovjet-

frammarsch i världen” och kanske ge deras ledare några ministerposter, men för den finska arbetarklassen skulle det bara ge nya härskare i stället för de gamla.

Taistoismen, staten och demokratin

”Övergång till socialismen” spelar dock i dag ingen roll i den taistoitiska rörelsens politiska praxis och teori, ty enligt den går vägen till socialismen via en lång fas av ”kamp för anti-monopolistisk demokrati”. Jag går här inte närmare i den, ty den togs grundligt upp i artikeln ”Stalinismen och demokratin” i *Neuvostovalta* 2/1976*. Det finns dock anledning att kort påminna om taistoiternas syn på den borgerliga finska staten och demokratiska rättigheterna inom dess ramar.

Enligt den marxistiska teorin är staten den härskande klassens apparat, vars uppgift under lugnare perioder är att till synes fredligt reglera klassmotsättningarna, men att övergå till brutal repression under krisperioder då de arbetande klasserna börjar ifrågasätta hela systemet. För att den borgerliga staten under sådana tider skulle kunna utöva repression så effektivt som möjligt, måste den under lugnare tider kunna förstärka sin auktoritet och interventionskapacitet och kunna skapa en bild av sig själv som ”samhällets” neutrala representant. Därför måste den revolutionära marxistiska politiken konsekvent avslöja statens klasskaraktär för massorna, gå emot all statlig reglering av klasskampen och statligt ingripande i arbetarorganisationerna. De måste också systematiskt varna massorna för statens repressiva organ och arbeta för att försvaga dessa – även inifrån, till exempel i värnpliktsarmén.

Den taistoitiska rörelsen erkänner i princip den borgerliga statens klasskaraktär, men dess praktiska politik på alla nivåer förstärker den finska staten och dess auktoritet. Det bäst kända exemplet är dess oreserverade stöd till Kekkonens ”bonapartistiska” president-institution. Denna ”Finlands de Gaulle” har under sina 20 år vid makten med ”klastrogna” kommunisters stöd befast sin makt så stark, att inget betydande parti i Finland längre vågar att vägra kyssa hans fötter och hela arbetarrörelsen knäfaller för hans demagogi och manipulationer. Taistoismens roll vid skapandet av denna situation begränsar sig inte bara till stöd för honom i presidentvalen. De har också aktivt hjälpt till att driva genom en undantagslag (1974) om att utse honom till presiden fyra år till utan demokratiskt val! De har backat upp hans rätt att utöva hemlig diplomati på sina egna villkor, helt utanför massornas kontroll. Att bygga upp Kekkonens president-institution allt starkare är en allvarlig fara för arbetarklassen i varje kris-situation. Men för taistoiterna är Kremls stöd för Kekkonen viktigare än något annat.

Lika skadligt är taistoiternas syn på andra statliga institutioner – militären, polisen och rättsväsendet. Deras ”principiella klass-ståndpunkt” har inte fått dem att ta avstånd från Finlands armé eller dess ”fosterlandsförsvar”. Deras kritik mot militären begränsar sig till att de ibland fördömer reaktionära eller ”antisovjetiska” befäl. De anser tydligen att den finska armén är O.K. om den bara bestämt står fast vid YYA-avtalets bokstav och anda – så som den tolkas av taistoiterna. I förhållande till polisen och rättsväsendet följer de samma ”klass-ståndpunkt. I kampen mot den mycket omtalade högerfaran har den taistoitiska rörelsen gång på gång krävt förbudslagar mot ”antisovjetisk” litteratur och ”kriagspropaganda” (förslag till ”fredslag”). Den har också skrikit sig hes för att få SUOPO⁸ att ingripa mot nazi-gruppen i Åbo. Taistoiterna verkar aldrig ha ägnat en tanke för risken att förstärkningen av censuren, nya begränsningar av politisk aktivitet, förbudslagar och ökningen av den politiska polisens

armén led stora förluster och det tog 10 veckor innan den kunde bryta sig genom de finska försvarslinjerna. Efter denna dyrköpta framgång bytte Stalin fot och slöt fredsavtal med Helsingforsregeringen i mars. Kuusinen ”folk-regering” – som inte hade fått något genklang hos den finska arbetarklassen – begravdes oceremoniellt i all stillsamhet.

* På marxistarkivet: [Stalinismen och demokratin](#)

⁸ SUOPO är Finlands statliga hemliga polis. Numera använder den förkortningen SUPO.

befogenheter under en borgerlig stat ger denna stat fruktansvärda vapen, som i framtiden kan mycket väl komma att användas mot arbetarrörelsen. Den föreslagna ”fredslagen” kan också användas till att hindra stödaktioner för befrielsekrig och revolutionära krig i Finland. Det är överhuvudtaget inte möjligt att bekämpa högerfaran genom att förstärka den borgerliga staten, utan bara genom att försvaga den och mobilisera till självständig kamp mot den. Taistoiternas oförmåga att förstå detta återspeglar deras genombyråkratiska mentalitet. De ser revolutioner som händelser som kommer uppifrån – eller utifrån – och begränsar massornas roll till att ”trycka på” nerifrån. Så länge som sovjetbyråkratis intressen kräver att de stöder den finska borgerliga staten, ställer de upp och är också beredda att vid tillfälle använda dess förtryckarapparater till sina egna syften – som veterantaistoiten Aimo Aaltonen på 40-talet⁹. I det extremt osannolika fallet att en djup kris skulle tvinga sovjetbyråkratin att direkt ingripa i Finland, skulle taistoiterna med all säkerhet vara villiga – (men inte nödvändigtvis kapabla) att med polisiära och militära metoder delta i en kupp, men aldrig organisera och leda en massornas revolution som leder till massornas demokrati.

Taistoismen och arbetarrörelsen

Sen åren 1968-69 har den taistoitiska rörelsen i de mest kampvilliga arbetarnas ögon sett ut som arbetarrörelsens vänsterflygel, som medvetet och utan vacklan försvarar klassens intressen. De tror på att taistoiterna principiellt alltid är beredd att kämpa för arbetarnas krav – åtminstone de ekonomiska kraven. Detta är dock på många sätt en synvilla. Det första beviset för detta är deras egen historia. Under de första efterkrigsåren satt SKP på ministerposter i regeringen och medverkade till lönestopp, tvångsklippning av arbetarnas sparkonton och undertryckande av flera viktiga strejker. Partiordförande var då den nuvarande taistoiten Aimo Aaltonen, men den taistoitiska rörelsen har aldrig kritiserat partiets agerande under den epoken. (Efter 1947 gav SKP upp denna politik och började tillämpa ”hårdare linje” enligt Kominforms instruktioner.) Åren 1966-1968, då SKP redan var med i folkfrontregeringen, hade taistoiterna ingenting att anmärka – åtminstone offentligt. Ett annat viktigt bevis på karaktären av taistoismens ”principfasthet” är många av dess ställningstaganden till händelser i den internationella klasskampen. Tiedonantajas¹⁰ stöd till den blodiga terrorregimen i Argentina och till många andra borgerliga diktaturregeringar (Indien, Peru, Syrien) som krossar alla självständiga klasstrider, talar för sig själv. Den har inte heller haft någonting att säga om de polska arbetarnas kamp för sin levnadsstandard mot sina byråkratiska förtryckare. Det är ganska uppenbart att dess ”principfasta klasspolitik” är av taktiskt slag och det finns all anledning att titta på den närmare.

Taistoismens genombrott som offentlig rörelse skedde 1968, då Mauno Koivistos folkfrontsregering drev genom det första inkomstpolitiska ”stabiliseringsavtalet” och de ryska pansarvagnarna rullade in i Tjeckoslovakien. Att dessa två händelser skedde samma år, blev som en gåva från himmelen för taistoiterna, som under de två föregående åren hade trängts in i en trång hörna inom partiet. Dess viktigaste målsättning inom partiet var att tvinga det att återvända till den gamla, hundraprocentiga trogenheten för Sovjetunionen och att återskapa den gamla ”ledarcentriska” partihierarkin från tiden före 1966. Det var dock praktiskt omöjligt att uppnå detta *bara* genom inre partistrid och konspirerande, ty även den nya ledningen kring Aarne Saarinen hade lärt sig konsten att behålla de distriktorganisationer som den hade. Den

⁹ Aimo Aaltonen var ordförande i SKP hela efterkrigstiden till 1966, då en ny majoritet tog över partiet. Därefter blev han aktiv i den taistoitiska rörelsen, men inte längre som dess ledare. Från 1945 till 1948 var Aaltonen vice chef för den dåvarande statliga hemliga polisen VALPO och kontrollerade i verkligheten dess aktiviteter. VALPO fick ofta sina instruktioner direkt från de allierades kontrollkommission, som fanns i landet 1944-47 och leddes av Andrej Zhdanov. När SKP kastades ut ur regeringen i sommaren 1948, rensades VALPO:s kommunistiska personal ut och senare lades den ned och ersattes med SUOPO.

¹⁰ Tiedonantaja (”Informationsgivaren”) var den taistoitiska rörelsens huvudtidning

taistoitiska oppositionen var alltså tvungen att börja agera även offentligt utanför partiet och mobilisera masstöd för sin politik. Året 1968 erbjöd goda möjligheter för detta, ty ”stabiliseringspolitiken” och frysningen av lönerna efter kraftig devalvering väckte stort missnöje bland massorna. Därför förvandlade den hemlighetsfulla och konspirativa ”Aimo Aaltonen-fraktionen” sig till Taisto Sinisalo-rörelsen som agerade offentligt och började attrahera unga kampvilliga arbetare. Det var ett mästardrag att taktiskt kombinera den gamla ”proletära internationalismen” med ”principfast klasspolitik”.

De första åren efter 1968 nådde den taistoitiska dubbelstrategin stora framgångar. Genom att fylla Tiedonantajas spalter med kritik av inkomstpolitiken och genom att ge sitt stöd till de talrika vilda strejkerna lyckades taistoiterna märkbart öka sitt inflytande på stora arbetsplatser och erövra viktiga förtroendemannaposter i fabriker där kommunisterna traditionellt haft majoritet. Även några distriktorganisationer inom ”Demokratiska ungdomsförbundet”¹¹ föll i deras händer. Även inom SKP lyckades de – dels tack vare sina ”utomparlamentariska” framgångar och dels genom SUKP:s stöd – återvända till partiets centralkommitté med stark minoritetsrepresentation. Parallellt med detta fortsatte de att bygga upp ett nätverk av parallellorganisationer inom partiet och blev så småningom åter ”ett parti i partiet”, men nu förstärkt genom sitt självständiga agerande utåt. Taistoiterna kunde förstås inte diktera SKP:s politik, men uppnådde ett slags vetorätt att hindra de – från deras synvinkel – obehagligaste besluten. Taistoismen stora frammarsch i arbetarrörelsen kulminerade åren 1969-71, då de seglade i stark medvind såväl inom SKP och ungdomsrörelsen som i fackföreningsrörelsen. Därefter började en viss stagnation och på några områden tillbakagång, som trots deras starka närvaro i centralkommittén i viss mån har isolerat dem inom partiet. Varför?

En orsak till det taistoitiska segertågets avstannande har varit en rent organisatorisk motreaktion, från såväl SKP:s partimajoritet som från SDP. Redan 1971-72 lyckades SKP-majoriteten stabilisera sin ställning inom partiet och ungdomsrörelsen genom selektiva utrensningar och noggrann kontroll av aspirerande nya medlemmar för att sätta stopp för strömmen av nya taistoitiska ”bråkmakare”. Dessa konflikter ledde ibland till för SKP mycket generande incidenter. Strejken i lokaltidningen ”Hämen yhteistyö”¹² och uteslutningen av SKDL:s¹³ Tammerforsdistrikt var bara några exempel. Avstannandet av taistoismens frammarsch i fackföreningsrörelsen berodde också delvis på att SDP:s och SKP:s fackbyråkrater kom snabbt överens att stoppa all vidare ”taistoisering” inom SAK. (Inom de kommunistledda förbunden hade partimajoriten fortfarande de flesta ledande posterna.) Dessutom underlättades SKP-majoritetens situation mycket av att partiet första gången efter 1966 hamnade utanför regeringen. Trots allt detta är det klart att *bara* en politisk diskriminering kunde inte ha stoppat en strömning som hade konsekvent och demokratiskt lett arbetarnas kamp och vunnit deras fulla förtroende. Därför måste man också söka skälen till avstannandet av taistoiternas triumfmarsch hos dem själva.

Redan en snabb undersökning av den taistoitiska rörelsens ”principfasta klasspolitik” kan visa varför den inte har utvecklats till realistiskt alternativ för de breda massorna och varför den har börjat stagnera. Tiedonantajas och andra taistoittidningars spalter har under de gångna åtta

¹¹ Finlands demokratiska ungdomsförbund var frontorganisationen för SKP bland ungdomen.

¹² *Hämeen yhteistyö* var Tammerfortidningen för SKP:s frontorganisation SKDL/DFFF. När taistoiten Rauno Setälä utsågs till dess chefredaktör, gick dess redaktion (som var majoritetsanhängare) i strejk. Konflikten blev så seglivad att tidningen slutligen gick under.

¹³ SKDL (Demokratiska Förbundet för Finlands Folk, DFFF på svenska) var frontorganisationen för SKP hela efterkrigstiden. Det var SKDL/DFFF och inte SKP som ställde upp i valen. Utöver kommunister fanns det bland dess medlemmar flera olika slags ”vänstersocialister”, men dessa fick aldrig något större inflytande innan striden mellan taistoiterna och partimajoriteten började mot slutet av 60-talet. I denna strid stod SKDL/DFFF alltid på majoritetens sida och dess ”socialister” fick allt större betydelse. 1990 lades SKDL/DFFF (och SKP) ned och ersattes med nuvarande Vänsterförbundet.

åren varit fyllda av agitation för ”krossande av inkomstpolitiken”, ”kamp mot klassamarbetsbyråkrater” och ”lönehöjningar som ger reallöneförbättringar”. Ändå har taistoiterna inte någonstans (utom på ett antal lokala arbetsplatser) lyckats leda den omfattande strejkkampen och ännu mindre bygga en landsomfattande klasskampsopposition i SAK.

Ett uppenbart skäl till detta är det taistoitiska ”kampprogrammets” stereotypiska schematism och ekonomism. När de år efter år trumpetar ut sitt alternativ till fackförbundens officiella krav, skiljer detta ”alternativ” från dessa bara i ett avseende: i genomsnitt en mark¹⁴ större höjning på timlönerna. De flesta arbetarna ser inga kvalitativa skillnader mellan kravlistorna och vill ofta inte dra på sig böter och hamna i konflikt med sina förbundsledningar genom att strejka vilt för en mark. Taistoiternas ekonomism får dem att medvetet reducera arbetsplatskampen till *bara* lönekamp. Ändå är massarbetslöshet, permitteringar, kortare arbetsvecka med sänkt lön, påtvingat ackordarbete och höjning av arbetstakten i dag brännande akuta problem. Krav som erbjuder lösningar på dessa problem borde få en central plats i dagens arbetsplatskamp. En stor del av arbetarnas stridsvilja och energi borde kanaliseras till kamp för arbetarkontroll över arbetsförhållandena, arbetsprocesserna och arbetskraftens användning. Bara en sådan inriktning kunde hindra kapitalisternas försök att splittra arbetarklassen och försvaga den genom arbetslöshet och sämre arbetsförhållanden. Till exempel i kamp mot permitteringar och uppsägningar våra krav om arbetstidsförkortning med bibehållen lön det effektivaste svaret för att rädda alla kvar i jobbet. En sådan taktik skulle förutsätta också högt beredskap att svara på nedläggningar eller lockouter med ockupationer och eventuellt fortsättning av produktionen i arbetarnas egen regi. Sådana tankar är dock helt främmande för taistoiternas ”principfasta klasspolitik”, som mäter kampens värde bara i antalet mark i lönekuvertet och utesluter all kamp som ingriper i ägandeförhållanden. Även i själva lönekampen stirrar taistoiterna bara på storleken av löneförhöjningar och glömmer kraven om minskade löneskillnader – solidarisk lönepolitik på arbetarnas villkor – som är livsviktig för klassens inre sammanhållning.

Kampen mot den finska kapitalismens generaloffensiv mot arbetarklassen kan inte leda till avgörande framgångar bara genom segerrika lokala strider – även om den oftast börjar just på lokal nivå. Framför allt måste kampen utvidgas till den politiska nivån, där det behövs en helhetsplan på central nivå – arbetarklassens krisplan. Den måste innehålla bl.a. krav om nationalisering under arbetarkontroll av ”krisdrabbade” storföretag, om organisering av omfattande allmännyttiga arbeten i offentlig regi, om nationalisering av banker och andra finansinstitutioner och om upprättande av statligt monopol i utrikeshandel. Arbetarklassens intressen kan inte tryggas bara med löneförhöjningar, utan man måste också återställa de viktiga sociala anslagen som skurits ned de senaste åren. Pengarna därtill kan hämtas från de väldiga kapitalreserver som samlats i fickorna på storkapitalisterna i form av statliga subventioner, gåvor och skattelättnader samt från militäranslagen och andra onyttiga utgifter. En sådan plan kan dock verkställas bara av arbetarnas egen regering som är ansvarig inför klassens massorganisationer, ty det skulle vara helt utopiskt att tro att en halv- eller helborgerlig regering skulle kunna eller vilja genomföra den. Därför ingår kravet på arbetarregering som en naturlig del i arbetarklassens krisplan. I den frågan avslöjas också en av taistoismens avgörande svagheter, som delvis förklarar varför dess trovärdighet är så svag. En strömning som på facklig nivå – åtminstone delvis – uttrycker ”principiell klasspolitik”, stöder på politisk nivå principlös klassamarbetspolitik och är villig att vid tillfälle delta i gemensam regering med borgerliga krafter – bara man kommer överens om ”den ekonomiska politikens inriktning”. Dess budskap till arbetarmassorna är att deras uppgift *inte är att ta makten i sina händer* utan att kämpa för att en borgerlig regering ”ändrar inriktning i sin

¹⁴ ”Markka” (mark) var den finska valutan fram till 2002, då den ersattes med Euro. I början av 2000-talet hade den ungefär 30% högre värde än den svenska kronan.

ekonomiska politik”. Under dessa villkor är de helt beredda att inträda i en sådan regering, som de också gjorde 1944-48. De sprider livsfarliga illusioner, men som tur är, förstår många arbetare instinktivt att en regering med borgerligt deltagande kan bara genomföra borgerlig politik. De kan inte se någon principiell skillnad mellan taistoiterna och de öppet reformistiska riktningarna och ser med sund skepsis på sådan ”principfasthet”.

En ytterligare faktor har också bromsat taistoismens framåtmarsh i arbetarrörelsen – nämligen dess syn på proletär demokrati. Inte ens den häftigaste kritiken mot fackföreningsbyråkratin verkar trovärdig när orden och verkligheten inte stämmer överens. I det enda viktiga fackförbundet som står under taistoiternas kontroll (Gummi- och läderarbetarnas förbund) råder likadan byråkratisk centralism som i de förbunden som leds av SKP-majoriteten eller SDP. I samband av strejksituationer har taistoitiska strejkledare och arbetsplatsaktivister visat inget som helst intresse att utveckla nya former av massdemokrati – valda strejkkommittéer och beslutande stormöten – även om de har spelat allt större roll i Väst-europa på sistone.

I sitt förhållande till andra strömningar inom arbetarrörelsen har taistoismen också klart visat sin byråkratiska och motsägelsefulla karaktär. Den kombinerar politisk opportunistisk med organisatorisk sekterism. Taistoiterna deltar ofta i högst tvivelaktiga ”demokratiska fronter”, med helt borgerliga plattformar, och suddar ut alla klassgränser genom att dra med borgerliga krafter som har ingenting gemensamt med arbetarklassen och dess intressen. Ibland visar de klara tecken på att hellre samarbeta med borgerliga krafter än med andra riktningar inom arbetarrörelsen.

Den andra sidan av denna politiska opportunistisk är deras ibland krampaktiga organisatoriska sekterism som utesluter allt konsekvent och framgångsrikt arbete för arbetarnas enhetsfront. Taistoiterna gör oftast sina enhetsinitiativ i en form som kräver av andra riktningar avståndstagande från sina ledare och mer eller mindre fullständigt acceptering av den taistoitiska lägesanalysen. En naturlig frihet att kritisera sina samarbetspartners inom enhetsfronten betyder för taistoiterna oftast bara hårda personangrepp på andra gruppers ledare, i stället för sakkritik kring linjefrågor inom fronten. Men hela grundtanken i enhetsfrontpolitiken är att dra med olika riktningar inom arbetarrörelsen till gemensamma aktioner för gemensamma målsättningar, utan att i frontens namn ta ställning till deras olika strategier. För taistoiter är det viktigast att i olika massorganisationer och fronter driva genom resolutioner och andra ställningstaganden vars språkbruk och analys är helt dikterat av dem själva. För att uppnå detta har de i olika massorganisationer varit beredda att använda alla tänkbara ”smutsiga tricks” och manipulationer, som givetvis har skapat stor bitterhet bland arbetare i andra riktningar och underlättat isoleringen av taistoiterna. Deras huvudsakliga reaktion på detta har varit en allt större alienering från verkligheten. De har till varje pris försökt upprätthålla sin egen (nid)bild om ”den principfasta rörelsens ständiga marsch framåt” genom triumfalistiska men verklighetsfrämmande resolutioner och uttalanden. I slutändan av denna sekteriseringsutveckling väntar en fullständig återvändsgränd. Den ”antimonopolistiska” reformismen gör det omöjligt för taistoismen att erbjuda ett revolutionärt alternativ, samtidigt som andra riktningarnas isoleringspolitik utesluter den också från ett reformistiskt block.

Därför är det också lätt att se att taistoismens roll i massrörelser utanför SKP går mot sitt slut. Inom partiet håller den trots detta tills vidare sina gamla ställningar och har i vissa frågor till och med nått framgångar genom att dra delar av majoriteten närmare sig och så oenighet inom den. Under normala förhållanden har den trots detta knappast några möjligheter att ”återerövra” partiet. Dess slutgiltiga öde beror huvudsakligen på den framtida utvecklingen av sovjetinflytandet i Finland.

Om det skulle kännbart öka, kan taistoiternas våta dröm om återerövring av SKP bli verklighet. I annat fall kommer de förr eller senare gå samma väg som APK i Sverige.

De taistoitiska studenterna och intelligentian

I internationellt perspektiv har taistoismens viktigaste och märkligaste prestation varit att den i slutet av 60-talet och början av 70-talet erövrade hegemonisk status inom den finska studentrörelsen och den radikaliserade intelligentian – och detta i en tid då motsvarande grupper i övriga världen vände stalinismen ryggen. Skälen till detta fenomen (Sovjetunionens starka inflytande i Finland, frånvaron av antistalinistisk marxistisk tradition, den finska studentrörelsens svaghet och isolering, taistoismen lyckade posering som ”den principiella klasspolitikens” bärare) har tidigare beskrivits i *Neuvostovalta/Sovjetmakt*. Därför berör jag här bara den taistoitiska triumfmarschens konsekvenser för den radikala studentrörelsen och intelligentian i Finland. I dag är det ganska lätt att göra en balansräkning över detta, för även om taistoismens guldålder definitivt är förbi, har den lämnat kvar en skara trogna aktivister som ger en klar bild om den andliga slutprodukten av ”taistoitiseringsprocessen”.

Innan den taistoitiska rörelsen började sitt segertåg i studentrörelsen efter 1968 såg den på studenternas kamp (t.ex. ockupationen av det gamla studenthuset i Helsingfors)¹⁵ med stor misstänksamhet. Snart ändrade den dock detta synsätt och de taistoitiska studentaktivisternas uppgift blev att förvandla studentrörelsen från en instinktivt revolutionär socialistisk kraft till en ”opolitisk” reformistisk ”intresseorganisation” för studenterna. För att uppnå detta var de taistoitiska studentledarna i början tvungna att söka stöd hos mer opolitiska och borgerliga studentorganisationer för att isolera antistalinistiska revolutionära strömningar och tränga dem ut från massrörelser och studenttidningar. De spelade en central roll i uppbygget av en ”studentfolkfront” eller ”allmändemokratisk front” i studentpolitiken och i början av 70-talet blev den en dominerande kraft i studentvärlden. ”Utopistiska” socialistiska målsättningar och paroller trängdes ut ur studentkampen och dess uppgift blev att tvinga fram ”allmändemokratiska” reformer vid universiteten. Utöver förbättringar i studenternas sociala och ekonomiska villkor, blev huvudmålsättningen att driva igenom principen ”en person, en röst” i valen till universitetsadministrationen. År 1970 genomfördes en allmän studentstrejk i detta syfte, men därefter blev den taistoitiska studentrörelsens främsta kampform att år efter år rutinmässigt organisera manipulerade möten vid universiteten samt att ett par gånger per år organisera studentmarscher till riksdagshuset för att kräva lag om ”en person, en röst”-reformen och lyssna på tal av taistoitiska riksdagsmän. Den övriga ”kampen” kanaliserades till oändliga personstrider inom fakultetsorganisationer, kritik av ”antisovjetiska” lärare samt ”marxistiska föreläsningar” av sovjetiska eller östtyska teoretiker. Dessutom mobiliserades de vanliga taistoitstudenterna varje år till att förbereda jubileumsfester för sådana ”viktiga revolutionära händelser” som ungdomsfestivalen i Öst-Berlin eller 25-årsdagen av YYA-avtalet. Sådana ”terapiaktiviteter” kunde givetvis inte i längden vidmakthålla entusiasmen bland den taistoitiska studentkadern och ännu mindre inom ”den allmändemokratiska rörelsen”. Den sista viktiga mobiliseringen för ”en person, en röst”-reformen blev studentstrejken 1973. Därefter var det bara den taistoitiska studentkaderns hårda kärna som orkade fortsätta marschera. Deras huvudsakliga aktivitet blev en allt hårdare maktkamp mot andra organisationer inom ”den allmändemokratiska fronten” om styrelseposter, pengar och studenttidningar. Taistoiterna hade – med borgerliga studentorganisationers hjälp – lyckats avpolitisera och slutligen strypa studentrörelsen, men nu började hela ”allmändemokratiska fronten”

¹⁵ Ockupationen av det gamla studenthuset i Helsingfors i november 1968 markerade med besked den europeiska studentrevolutionens inträde i Finland. Ockupationen varade två dagar och stämningen och slagorden bland de cirka 1500 ockupanterna kan beskrivas som revolutionära – men den gav inga konkreta riktlinjer för fortsatt kamp.

upplösas och dess borgerliga delar vände sig mot sin numera förbrukade samarbetspartner SOL¹⁶ för att isolera den. Denna isolation har tvingat SOL att i viss mån radikaliserat sitt språkbruk och försöka blåsa nytt liv i studentrörelsen – denna gång för bättre studielån. Demoraliseringen är dock fortfarande så djup, att rörelsen har – trots omfattande nedskärningar vid universiteten – inte på långa vägar nått sin tidigare styrka.

Taistoismens hegemoni inom SOL och elevorganisationen Teiniliitto¹⁷ tidigare på 70-talet har dock lämnat efter sig en hård kärna av kadrer som slutprodukt av dess verksamhet. De mest typiska egenskaperna av dagens taistoitiska student- eller elevaktivist är följande:

- Extrem cynism
- Vanan att se politiken bara som skicklig manipulering organisationsteknisk maktkamp
- Djup teoretisk och politisk okunnighet

När kritiska marxistiska diskussioner och studier under åtta år har ersatts med papegojliknande upprepning av några fraser, internationalism med Leningradresor, självständigt tänkande med blind auktoritetstro och öppen demokratisk politisk kamp med sabotage av belysningen för att avbryta möten¹⁸, är slutresultatet inte en marxistisk kader utan en ”apparatjik”. Steget därifrån till att löpa över till den borgerliga sidan eller att avpolitiserats är inte långt, som många avhopp från taistoismen visar.

Den taistoitiska studentrörelsens öde de senaste åren kan karakteriseras som tragiskt, medan taistoitintelligentians utveckling på 70-talet är bara tragikomisk. ”Kulturtaistoismen” var i sin barndom i slutet av 60-talet genomsyrad av revolutions- och arbetarromantik och liknade i vissa avseenden ”proletkult-rörelsen” i 20-talets Sovjetunionen. Literaturen, konsten, poesin och musiken den producerade hämtade sin inspiration främst från arbetsplatsmiljön och arbetarkampen. Även en målning vars tema var en rysk pansarvagn i Prag fick namnet ”proletär internationalism”. Frånsett sådana groteska överslag och trots en viss schematism återspeglade denna taistoitiska ”agitprop-kultur” viss revolutionär entusiasm och – låt vara missriktad internationalism. Efter sin första ”sturm und drang” period började den taistoitiska kulturmiljön dock allt mer institutionaliseras och formas av inflytanden från det sovjetiska kulturlivet. En stereotypisk ”fredskultur” samt ”den socialistiska realismen” i litteratur och konst blev allt klarare dess förebild och rättesnöre. Kulturarbetarnas förbund, som blev den taistoitiska kulturelitens officiella organisation, isolerade sig medvetet från allt inflytande från den västerländska vänstern och började tala med en röst som allt mindre skiljer sig från Andrej Zdzjanovs brösttoner i 40-talets Sovjetunion. Kulturarbetarna började begränsa sina kontakter bara till Östeuropa och hämta all sin inspiration därifrån. De fick dock stora problem med sina kontakter där, eftersom stora delar av intelligentian i ”realsocialismens” länder samtidigt försökte frigöra sig från den ”socialistiska realismens” normer, som idealiserade ”heroiska” konstverk, puritanism och hård samhällsdisciplin. Denna kulturchock ledde till sådana händelser som taistoitförfattare Matti Rossis angivningsbrev mot en ungersk kollega om ”antisovjetiska åsikter”.

Andlig ”östeuropeisering” och efterapande av den officiella sovjetkulturen har de senaste åren fått den taistoitiska kultureliten att börja idealisera gamla – i dag djupt reaktionära – element i

¹⁶ SOL (Socialistiska studentförbundet) var SKDL/DFFF:s landomfattande studentorganisation. Taistoiterna tog över den 1969 och lyckades på 70-talet förvandla den till landets överlägset största studentorganisation. Den gradvisa nedgången började dock redan 1974-75.

¹⁷ Teiniliitto (Elevförbundet) var högstadie-elevernas intresseorganisation, som också erövrades av taistoiterna i början av 70-talet. Men den gick under redan mot slutet av 70-talet, bland annat för katastrofal misskötsel av ekonomin.

¹⁸ Taistoiter i elevrörelsen använde faktiskt denna ”radikala metod” åtminstone i ett möte där majoriteten gick emot dem.

det finska kulturarvet. Kulturarbetare som bekantat sig med Kalevala och läst O.V. Kuusinenes förskönande tolkning om det samhället den beskriver, har medvetet börjat söka förebilder i ett forntida samhälle, som i verkligheten dominerades av djup fattigdom, fåtalsvälde och stamkrig. Det är paradoxalt men på sitt sätt logiskt att intellektuella som anammat den stalinistiska traditionen – i en tid då internationalismen är aktuellare än någonsin – vänder sig inåt till finsk nationalism och söker sina ideal i en sedan länge död kultur och samhällsform, som de naivt tolkar som ”progressiv”. Den taistoitiska kultureliten har också berikat sig med många pärlor från sovjetkulturen – till exempel dess viktorianskt-puritanistiska moral och upphöjning av familjekulten till ”kommunistisk ideal”. Nästa logiska steg på denna väg kunde vara att ersätta ”Internationalen” med Sibelius’ ”Finlandia” eller börja odla ”sannfinskhets”, men då skulle de riskera att trampa på sovjetbyråkratins tår. Stalinismen utnyttjar gärna varje småborgerlig nationalistisk strömning – men bara så länge som den inte blir farlig för själva sovjetbyråkratin.

En politisk sekt i närbild

Hur kan man kort definiera den taistoitiska rörelsens grundkaraktär i dag? Utifrån allt som sagts ovan är det lätt att konstatera att den är en politisk sekt. Denna karakterisering har ingenting att göra med dess numerära styrka – som trots allt är ganska stor. Den viktigaste grunden för karaktärsbedömningen är att taistoismen är en politiskt döende strömning, vars internationella grogrund har torkat bort och den hålls vid liv bara av Finlands speciella politisk-geografiska förhållanden. Varje sekts viktigaste livsvillkor är framför allt att bevara sina egna särdrag och försöka projicera dessa i en bredare rörelse. För stalinismen (där taistoismen ingår som en liten del) är dess viktigaste särdrag att den representerar den parasitära sovjetbyråkratins intressen i den internationella arbetarrörelsen och att den därför är främmande för arbetarintressen i olika länder. På 30-talet var stalinismen trots detta en stark internationell strömning, som livnärdes av sovjetstatens styrka och dess väldiga auktoritet inom världens arbetarrörelse på grund av oktoberrevolutionen. I dag har stalinismens internationella auktoritet minskat drastiskt och dess livlina, sovjetbyråkratin, är i djup kris. Under sådana förhållanden har stalinismens tillfälliga renässans i Finland fått en synnerligen paranoid karaktär. Taistoismen är en rörelse som varje dag ser grundvalarna för sin världsbild och ideologi vackla och falla i bitar. Därför måste den hela tiden ”skydda” sina anhängare från denna verklighet, antingen genom att helt sluta sina ögon eller genom att täcka verkligheten i rosenröda lögnernas moln. Därför måste den hela tiden för sina anhängare upprepa att ”det socialistiska lägret går från seger till seger” och hysteriskt fördöma alla ”farliga” idéer i väst och öst som ”antisovjetism” eller ”antikommunism”. För att kunna upprätthålla denna sönderfallande världsbild måste den förvandla sig till en allt mer slutet subkultur, som stänger allt tätare sina fönster och dörrar för allt som inte stöder denna bild och släppa genom bara signaler som ”förstärker tron”.

Att kunna upprätthålla en sådan miniatyrvärld förutsätter också att medlemmarna bemöter med paranoid aggressivitet alla utomstående som kunde ”försvaga tron”. Det förutsätter också att man förstärker leden genom att regelbundet mobilisera dem till ”segerfester” och mönstringar, som undantagslöst beskrivs som rörelsens stora segrar och nya steg framåt. I en sådan atmosfär har en vanlig basmedlem allt mer förlorat sin förmåga (och vilja) att kommunicera med yttervärlden. Han har utvecklat en förmåga att eliminera från sin medvetenhet allt farligt, på samma sätt som ”nyspråket” gjorde i George Orwells bok ”1984”. Grundidén i Orwells ”nyspråk” var en extrem förenkling av språket, så att allt som behövdes, kunde uttryckas med några enkla fraser. Och alla farliga ord eliminerades från språket och ersattes med ett enda begrepp – ”brottstanke”. Om det orwellska ”nyspråkets” viktigaste fraser ersätts med ”anti-monopolistisk front” ”demokratisk kamp”, ”fredsälskande länder” och ”progressiva krafter”

och ”brottstanke” ersätts med ”antisovjetism”, kommer man ganska nära en finsk taistoits världsbild i dag.

Takten i sönderfallet av denna världsbild beror framför allt på världsrevolutionens utveckling under de kommande åren. Om den nuvarande krisen leder till socialismens seger i väst och stalinismens fall i öst, är också taistoismens saga snart slut. Om revolutionen i väst lider nederlag, förstärker det byråkratierna i öst och förlänger stalinismens liv även i Finland. I inget fall kan den taistoistiska rörelsen (men kanske några av dess nuvarande medlemmar) spela någon positiv revolutionär roll i morgondagens Finland.

Lästips – Pekka Haapakoski om Finland

[Finska klasskriget 1918](#)

[Om Finland \(1970-86\)](#) (artikelsamling)

[Arbetarrörelsen i Finland](#) (1965-2012)

[Kejsarens nya kläder](#) (om vänsterströmningar inom socialdemokratin på 1970-talet)

[Den finska borgerligheten, Sovjetunionen och SKP 1918-1944](#)

[Vart går MLR?](#) (om maoismen i Finland)

[Stalinismen och demokratin](#) (mer allmänt om stalinismens demokratisyn)

Andra författare

Eric Blanc: [Revolutionen i Finland](#)

Juhani Paasivirta: [Finland år 1918 och relationerna till utlandet](#)

Bjarne Stenquist: [Den vita segerns svarta skugga. Finland och inbördeskriget 1918](#)

[Finska vinterkriget 1939-40](#) (artikelsamling)

A R Torni: [Finlands två ansikten](#) (tiden fram till 1943)

Juhani Paasivirta: [Arbetarrörelsen i Finland](#) (tiden fram till 1949)

Bengt Matti: [Finlands kommunistiska parti](#) (tiden fram till mitten av 1960-talet)

Sigurd Klockare: [Från generalstrejk till folkfront. Söndring och samling i Kekkonens tid](#) (1955-70)

Pertti Hynynen: [Arbetarrörelsen i Finland 1965-71](#) (artikelsamling)